

Mórawski, Karol

20 lat Muzeum Woli

Muzealnictwo 36, 61-64

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

20 LAT MUZEUM WOLI

A więc to już dwadzieścia lat. Tyle bowiem upłynęło od dnia otwarcia Muzeum Woli jako oddziału Muzeum Historycznego m. st. Warszawy. Czy to dużo, czy mało? Z punktu widzenia dziejów muzealnictwa warszawskiego to zaledwie 20 lat, zaś dla samego jubilatą to aż całe 20 lat. Otwarte w lipcu 1974 r., a udostępnił publiczności we wrześniu tegoż roku, swej inicjacji w gruncie rzeczy szukać może blisko pół wieku wcześniej. Działając bowiem od 1916 r. niezwykle prężne Towarzystwo Przyjaciół Woli, jeszcze w latach II Rzeczypospolitej podjęło zamysł powołania do życia placówki, której zadaniem byłoby gromadzenie i pielęgnowanie materialnych i duchowych pamiątek przeszłości dzielnicy Warszawy.

Druga Rzeczpospolita trwała jednak tak krótko, że rzucona wówczas myśl nie zdołała przyoblec się w realne kształty. Wojna, okupacja, powstanie — zniszczenie miasta i pogrom mieszkańców, a potem lata żmudnej odbudowy nie sprzyjały rozważaniom na ten temat. Prócz tego programowa niechęć do wszystkiego, co rodowód wywodziło sprzed 1939 r. nie ułatwiała ani podjęcia tematu, ani formowania się organizacji lokalnej społeczności. Dopiero więc po 1956 r., gdy powstała możliwość tworzenia stowarzyszeń regionalnych, sprawa na nowo powróciła. Realnie zaś dopiero od 1963 r. kiedy to powstało Towarzystwo Przyjaciół Warszawy, dzielące się na lokalne oddziały związane z aktualnym od 1951 r. podziałem administracyjnym.

Trzeba było jednak następnych 10 lat by idea jeszcze z lat 30. przyniosła efekty. I stało się. Na popularno-naukowej sesji poświęconej dziejom Woli w styczniu 1973 r. przypomniano dawny pomysł. Grunt okazał się podatny i rychło powołano do życia specjalny komitet organizacyjny. W jego składzie znaleźli się działacze Towarzystwa Przyjaciół Warszawy z Oddziału Wolskiego, przedstawiciele władz administracyjnych dzielnicy, ówczesnych władz politycznych, wreszcie reprezentanci wolskich zakładów przemysłowych. Muzeum Historyczne m. st. Warszawy będące w komitecie, służyło radą i doświadczeniem merytorycznym i organizacyjnym. I tak się zaczęło.

Zapadły decyzje, ustalono schematy, terminy i przystąpiono do działania. Gdzie jednak miała się pomieścić ta nowa placówka? Chciano, aby obiekt oprócz walorów lokalowych był jeszcze sam w sobie reliktem świadczącym o przeszłości dzielnicy. Jako miejsce dla nowej placówki wytypowano XIX-wieczny pałacyk wzniesiony w 1880 r. przez Jana Sikorskiego przy ul. Srebrnej pod numerem 12. Neorenesansowa willa, z lekkim czterokolumnowym portykiem dźwigającym balkon pierwszego piętra i wieńczącym dach belwederkiem, przechodziła w swych dziejach

różne koleje. Rychło, bo już w 1885 r. zmieniła właściciela, którym się stała firma „Herteux i Norblin”, potem był Maurycy Borman, wiele instytucji i urzędów, aby wreszcie w 1937 r. przejść na rzecz skarbu państwa, stając się własnością miasta stołecznego Warszawy. Uruchomiony tu III Miejski Ośrodek Zdrowia funkcjonował aż do dnia powstania 1944 roku. Budynek uszkodzony bombą lotniczą i postrzelany obficie w toku walk toczonych przez Zgrupowanie AK „Chrobry II”, po odbudowie aż do 1973 r. był siedzibą Spółdzielni RSW „Prasa, Książka, Ruch”, mieszcząc magazyn czasopism i biuro wydawnicze.

Z chwilą przeznaczenia go na muzeum dokonany został kapitalny remont i gruntowna przebudowa dla nowych potrzeb, wnętrza które — w przeciwieństwie do samej bryły budynku — nie miało już dawno charakteru zabytkowego. Adaptacji dokonał inż. arch. Zdzisław Łuszczynski, starając się znaleźć złoty środek dla uzyskania stosownych proporcji między planami wystawienniczymi i potrzebami działań merytorycznych, jakie zgłoszono w toku prac remontowych. Okazjonalny jednak pośpiech, jaki cechował wiele przedsięwzięć ówczesnych czasów sprawił, iż zarówno zamierzenia koncepcyjne, jak i ich późniejsza realizacja, nie we wszystkich aspektach przemyślane zostały do końca i perspektywicznie. Z praktycznego już punktu widzenia zbyt skromne okazały się powierzchnie magazynowe, nie wykorzystane obszerne poddasze i odczuwany dotkliwie brak trwałego, bezpiecznego ogrodzenia. Warto dodać, iż pomieszczenia w gmachu muzeum pozyskał również Wolski Oddział Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

W chwili powstania Muzeum Woli, była to pierwsza i jedyna w Warszawie, a druga po krakowskim oddziale judaiców na Kazimierzu w skali kraju placówka, zajmująca się dziejami jednej tylko dzielnicy miasta, z wszystkimi wynikającymi z tego beneficjami i problemami. Wśród znaczących organizatorów muzeum wymienić można mgr Alinę Sokołowską — długoletniego pracownika Muzeum Historycznego m. st. Warszawy, dra Józefa Kazimierskiego — dyrektora Archiwum Państwowego m. st. Warszawy i mgr Teresę Wyderkową, także z Muzeum Historycznego.

Wedle zamierzeń organizatorów nowa placówka powołana została w celu: 1. gromadzenia, przechowywania i eksponowania pamiątek, dzieł sztuki i dokumentów związanych z historią dzielnicy, 2. dokumentowania bieżących przemian w życiu społecznym i ekonomicznym Woli, 3. prowadzenia szerokiej działalności upowszechnieniowej wśród mieszkańców tej dzielnicy. Decyzja Prezydenta Warszawy o włączeniu Muzeum Woli w schemat organizacyjny Muzeum Historycznego m. st. Warszawy jako

oddziału ułatwiła prace organizacyjne, a potem merytoryczno-upowszechnieniowe. W pierwszym rzędzie przygotowano ekspozycję dziejów Woli, udostępniając w pewnej części posiadane już przez macierzyste muzeum muzealia, dzieła sztuki, ikonografię itp. Pozostała część obiektów pochodziła z wypożyczeń uzyskanych w innych muzeach, archiwach, bibliotekach lub od osób prywatnych.

Zgodnie z pierwotnymi założeniami całość powierzchni ekspozycyjnej, tj. 6 sal wystawowych o powierzchni ca 500 m², przeznaczona została na prezentację dziejów Woli od zarania po dzień bieżący, z tym że na lata Polski Ludowej przeznaczono ze zrozumiałych względów połowę powierzchni ekspozycyjnej. Szczególne też miejsce zajmowały dzieje ruchu robotniczego. Część współczesna ekspozycji miała stanowić swego rodzaju wizytówkę dokońca lokalnych zakładów przemysłowych i ich produkcji, której rezultaty miały podlegać aktualnej wymianie. Poza tym historyczna część wystawy miała być w zasadzie statyczna. Taki układ odbił się wyraźnie na ukształtowaniu pomieszczeń pomocniczych, takich jak pracownie czy magazyny. Projekt natomiast umieszczenia kawiarni w podziemiach w ogóle nie został zrealizowany, a sama sala służy dziś z pożytkiem do celów imprezowych i odczytowych.

Otwarta 1 września 1974 r. dla publiczności stała ekspozycja „VI wieków Woli” była od strony merytorycznej dziełem zespołu pracowników Muzeum Historycznego m. st. Warszawy i Archiwum Państwowego m. st. Warszawy: mgr Teresy Wyderkowej, mgr Barbary Rogalskiej, Teresy Janiny Kowalskiej, mgr Andrzeja Wróblewskiego, mgr Ewy Pielnińskiej, mgr Elżbiety Chmielewskiej oraz mgr Aliny Sokołowskiej. Projekt architektoniczno-plastyczny przygotował artysta-plastyk Józef Kowiński.

Po przeszło rocznym okresie istnienia dzielnicowego muzeum, kiedy opadła szczególna fala zainteresowania i ciekawości związanej z działalnością nowej zupełnie i oryginalnej tematycznie placówki, przyszła pora na analizę zarówno dokońca, jak też kłopotów i błędów. Na widoczne zmniejszenie frekwencji wpłynęła zarówno statyczność ekspozycji mająca znaczenie dla dzielnicowego widza, jak i położenie na uboczu od głównych tradycyjnych szlaków turystycznych Śródmieścia.

Ale nie tylko to. Zapewne pewien wpływ mogły też mieć i mankamenty samej ekspozycji. Wspomniany pośpiech, tak przy adaptacji budynku, jak i przy realizacji ekspozycji, dawał coraz wyraźniej znać o sobie. Wiele prac zostało wykonanych niedbale i bez uwzględnienia szczególnych dla wystawiennictwa muzealnego potrzeb eksploatacyjnych i konserwatorskich. Ekspozycja od strony technicznej miała poważne wady w konstrukcji stelażu oraz zły montaż plansz graficznych i fotograficznych. Braki i potknięcia uwydatniły się też i w samej ekspozycji, realizowanej, co tu ukrywać, ze względu na pośpiech, na

przysłowiowym „kolanie”. Znaczny wpływ miały też szczególne aspekty polityczno-propagandowe, w określony sposób odbierane przez część zwiedzających.

Wspomniany pośpiech organizacyjny sprawił, iż stała ekspozycja ukształtowana została w przeważnej mierze na bazie krótkoterminowych depozytów lub wypożyczeń z różnych placówek muzealnych czy archiwalnych. Inna znów część, ze względów konserwatorskich nie mogła być trwale prezentowana w ciągu wystawienniczym. Podobnie rzecz się miała z prezentacją współczesnej produkcji przemysłowej wolskich zakładów, które to obiekty, i z uwagi na znaczną wartość użytkową i wielkość, nie nadawały się do ekspozycji.

Sytuacja nie była prosta. Przed pracownikami Muzeum Woli stało poważne zadanie zastąpienia depozytów obiektami własnymi. Podjęte kwerendy w zbiorach muzealnych, penetracja antykwariatów i poszukiwania wśród kolekcjonerów oraz anonse prasowe o gromadzeniu eksponatów i pamiątek dotyczących dziejów Woli, nie mogły w krótkim czasie przynieść oczekiwanych rezultatów. Stąd też wnikliwa analiza istniejącego stanu rzeczy i porównanie doświadczeń innych muzeów sprawiły, iż podjęte zostały decyzje zmieniające przyjęty układ. W tym okresie dokonano rewizji dotychczasowych założeń programowych, aby dostosować je do potrzeb i oczekiwań lokalnego odbiorcy oraz aby przyciągnąć widza spoza obszaru dzielnicy.

Ograniczenie powierzchni dotychczasowej stałej wystawy, wynikające z braku tworzywa ekspozycyjnego, słusznie postanowiono wykorzystać dla organizowania na wolnej przestrzeni wystaw czasowych.

Nie zanedbywano jednak działań na rzecz dalszego pozyskiwania muzealiów; czy to na dodatek zakupów, darów czy długoterminowych depozytów. Wiele wymiernych efektów przyniosła bliska i żywa współpraca z warszawskim środowiskiem kolekcjonerów. Dzięki temu udało się m.in. zakupić ciekawą kolekcję warszawskich szkielec firmowych z lat 1880-1944, doprowadzić do przejęcia przez Muzeum Historyczne bogatych zbiorów biżuterii patriotycznej Krzysztofa Klingera, otrzymać też pełną niemal kolekcję zdjęć znanego fotografa Aleksandra Minorskiego. Pośredniczono także w sprawie przekazania do Muzeum Narodowego ponad stu projektów rysunkowych znanych rzeźbiarzy współpracujących z firmą brązowniczą „Braci Łopieńskich”. W ostatnim czasie w zbiorach Muzeum Woli znalazła się bogata kolekcja różnego rodzaju pamiątek zebranych przez środowisko Zgrupowania AK „Chrobry II”.

I tak z wolna, żmudną pracą gromadzono zabytki archeologiczne, dokumenty, dzieła sztuki i przedmioty sztuki użytkowej, fotografie, negatywy czy okazjonalnie wykonane makiety. Dzięki temu obecnie zasadniczy trzon wystawionych w ekspozycji obiektów stanowią przedmioty będące własnością muzeum lub depozytem trwałym Muzeum Historycznego m. st. Warszawy.

W dziedzinie dokumentacyjno-badawczej koncentrowano się na trzech tematach: Wola jako miejsce walnych elekcji (znaczenie ogólnopolskie, rozwój demograficzny i gospodarczy dzielnicy w XVI-XVIII w.); Wola jako rejon koncentracji przemysłu i rzemiosła (rozwój gospodarczy i osadniczy w XIX-XX w.); Wola — jako przedmurze obronne Warszawy (od najazdu szwedzkiego, przez powstanie kościuszkowskie, listopadowe, wrzesień 1939 r. i powstanie 1944 r.). Prócz wymiernych efektów wystawienniczych i edytorskich, przysporzyło to również konkretnego materiału dokumentacyjnego.

W ostatecznym więc rezultacie dokonano prawdziwej rewolucji. Przy okazji prac renowacyjnych i naprawczych zmniejszono dotychczasową stałą ekspozycję. Ostatecznie więc stała wystawa ograniczona została wyłącznie do części historycznej zamykającej się na 1945 r. i pomieszczona w dwu salach o powierzchni ca 160 m². Pozostałe 4, liczące ok. 340 m² przeznaczone zostały na różnego rodzaju wystawy czasowe.

W ciągu minionych 20. lat Muzeum Woli zorganizowało 113 ekspozycji czasowych o tematyce przede wszystkim warsawianistycznej, historycznej i biograficznej. Prezentowano też dorobek warszawskiego rzemiosła i przemysłu, a także bogate kolekcje artystyczne i historyczno-dokumentalne lokalnych kolekcjonerów. Często w salach Muzeum Woli gościły indywidualne i zespołowe wystawy artystyczne. Przykładowo można wymienić: „Od Norblina do Walcowni Metali «Warszawa»”, „70 lat harcerstwa polskiego”; „Napoleon Orda — w stulecie śmierci”; „Butelki firmowe z kolekcji K. Burnatowicza i J. Popłońskiego”; „Warszawskie rzemiosło dawniej i dziś”; „Firma brązownicza B-cia Łopieńscy”; „Medale Mennicy Państwowej”; „Metalowa secesja”; „Warszawa 1945 — akwarele Antoniego Suchanka”; „200 lat ulicy Żelaznej”; „Malarstwo Moniki Żeromskiej”; „Gdyby ujrzeć tak jeszcze raz Warszawę... wizerunek Warszawy lat dwudziestolecia międzywojennego”; „Warszawscy uczniowie Hipokratesa”; „Od kadryla do lambeth walka, czyli jak bawili się i świętowali Warszawianie na przełomie XIX i XX w.”; „Obecni... 200 lat cmentarzy ewangelickich na Woli”; „Plakaty budapeszteńskich ulic 1900-1914” czy „Plakaty warszawskie z kolekcji T. Wysiadeckiego”, kilka wystaw objazdowych na terenie kraju a także organizowanych dla Instytutu Polskiego w Budapeszcie.

189 607 widzów, którzy odwiedzili Muzeum Woli w minionym dwudziestolecu, świadczy o stopniu zainteresowania, z jakim spotykała się działalność wystawiennicza i upowszechnieniowa. Trzeba podkreślić, że działalność muzeum nie ograniczała się i nie ogranicza jedynie do wystawiennictwa. Oprócz pracy oświatowej związanej z oprowadzaniem wycieczek, prowadzone są także w muzeum i poza nim lekcje muzealne dla młodzieży szkół podstawowych i licealnych. Organizowane są konkursy wiedzy historycznej, jak np. „Dzieje Woli” czy historyczno-ar-

tystyczny „Moja dzielnica Wola”, w których uczestniczy od 300 do 500 osób. A prócz tego, odczyty i spotkania z ciekawymi ludźmi, koncerty i audycje słowno-muzyczne, w których udział biorą wybitni artyści warszawscy. Na terenie muzeum organizowane są przez Oddział Wolski TPW kursy wiedzy o Warszawie i imprezy z cyklu „Wieczory przy świecach”.

Przy okazji różnych wystaw odbywają się też sesje naukowe, z których w ostatnim czasie wymienić można: „Powstanie warszawskie widziane po latach”; „Lekarze i szpitale warszawskie w XIX i XX stuleciu”; „Warszawskie średnie szkoły ogólnokształcące w latach 1918-1939”; „Obecni... Karty z dziejów ewangelików warszawskich”. Od jedenastu lat w każdą pierwszą sobotę września, Muzeum Woli organizuje spotkania żołnierzy obrońców Woli we wrześniu 1939 r., na które przyjeżdżają z całego kraju, na własny koszt weterani walk o Warszawę. Dzięki staraniom Muzeum Woli w 1989 r. odsłonięto tablicę pamiątkową na kościele św. Wawrzyńca przy ul. Redutowej, która poświęcona jest obrońcom Woli we wrześniu 1939 roku. Poza tym pracownicy merytoryczni wspomagają organizowanie szkolnych i fabrycznych izb pamięci, uczestniczą w pracach okolicznościowych komitetów i organizacji społecznych, obchodach rocznic historycznych, upamiętnianiu miejsc martyrologii. Współpracują także z władzami administracyjnymi dzielnicy, udzielają informacji i konsultacji z zakresu wystawiennictwa, szeroko rozumianej historii Woli i historii Warszawy, ikonografii miasta, biografistyki czy topografii. Bliską współpracę prowadzi też muzeum z różnymi stowarzyszeniami kulturalnymi czy grupami środowiskowymi jak np.: Towarzystwem Przyjaciół Książki, Wolskim Klubem Plastyków Amatorów Inwalidów, Środowiskiem Zgrupowania AK „Chrobry II” itp.

Po dwudziestu latach działalności posiada już dziś Muzeum Woli bogaty warsztat dokumentacyjno-badawczy oraz własne kolekcje muzealne. W zbiorach znajduje się m.in.: liczący kilka tysięcy pozycji zbiór plakatu polskiego, kilka tysięcy fotografii i negatywów związanych z Wolą i Warszawą, materiały archiwalne oraz obszerny zbiór wycinków prasowych na temat Woli i Warszawy. Biblioteka podręczna licząca ponad dwa tysiące woluminów i kartoteki problemowe. Gromadzone są także scenariusze wraz z ich dokumentacją fotograficzną.

Ze środków technicznych muzeum posiada dziś podstawowe pomoce audiowizualne i od niedawna komputer z drukarką laserową. W muzeum znajduje się też niewielki warsztat stolarsko-ślusarsko-elektrotechniczny, przydatny w pracach realizacyjnych przy wystawiennictwie.

Przy okazji organizowanych wystaw opracowywane są różnego rodzaju publikacje: katalogi, informatory, foldery, składanki, ulotki i plakaty. Drukowane są też często materiały z sesji popularno-naukowych.

Na działalność muzeum w latach minionych niebagatelny wpływ miała rotacja personelu i to zarów-

no jego kierownictwa, jak i obsady merytorycznej i pomocniczej. Płynność kadr wynikała zapewne w części ze znacznego stopnia koniecznej uniwersalności pracowników merytorycznych. Aktualnie muzeum prowadzi autor niniejszego artykułu, już czwarty z kolei kierownik po: mgr Teresie Wyderkowej, mgr Andrzeju Sołtanie i dr. Marku Wagnerze.

W planach perspektywicznych Muzeum Woli, oprócz rutynowej działalności wystawienniczo-upowszechnieniowej, znajdują ważne miejsce prace naukowo-badawcze w dziedzinie historii dzielnicy i miasta. Satisfakcjonuje to ambicje naukowe personelu z jednej strony, przynosząc wymierne rezultaty w postaci publikacji z drugiej, podnosząc zarówno kwalifikacje zawodowe pracowników, jak i range instytucji.

Niezależnie więc od publikacji muzealnych, odnotować można na koncie pracowników merytorycznych muzeum coraz liczniejsze publikacje w prasie i czasopismach naukowych. Znaczące pozycje książkowe z zakresu historii Warszawy czy kultury spotykają się z pozytywną oceną recenzentów, a nawet wyróżnieniami w postaci dyplomów honorowych. W druku znajduje się przygotowane przez pracowników muzeum opracowanie poświęcone miejscom walk i straceń na Woli w dniach powstania warszawskiego 1944 r. i „Bedeker wolski” informujący o najciekawszych obiektach, rejonach, osiedlach, placach i ulicach Woli na przestrzeni sześciu wieków jej istnienia. Będzie to pierwsze z ośmiu planowanych opracowań tego rodzaju o pozostałych dzielnicach Warszawy, realizowanych również przez zespół Muzeum Woli.

Wreszcie parę słów o tym, co wiąże się z rocznicą powstania Muzeum Woli. Wedle przyjętego scenariusza obchody te trwać będą od maja 1994 do maja 1995 roku. W tym czasie zaplanowana jest realizacja kilku interesujących wystaw, z których pierwsza, pt. „Odszedł wódzu... Ze zbiorów Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze (1936-1939)” udostępniono już zwiedzającym 17 maja. W końcu lipca otwarta została ekspozycja poświęcona działaniom Zgrupowania AK „Chrobry II” w powstaniu warszawskim, które walczyło właśnie na Woli w rejonie ulicy Srebrnej. W tym samym czasie w Instytucie Kultury Polskiej w Budapeszcie zaprezentowano przygotowaną przez Mu-

zeum Woli ekspozycję czasową dla uczczenia rocznicy powstania pt. „Warszawskie Termopile 1944”.

W końcu listopada 1994 r. w kilku salach muzeum przedstawiona zostanie wystawa biograficzna „Józef Longin Sowiński — bohater Woli”, a na przełomie 1994 i 1995 r. muzeum zaprezentuje fotogramy z pierwszych lat powojennych pt. „Wola w fotografii Leopolda Pytko”, ukazujące cenny i zupełnie nie znany dorobek tego fotografika. Finałem będzie otwarcie w maju 1995 r. nowej stałej ekspozycji „VI wieków Woli”, nad przygotowaniem której trwają dziś intensywne prace. Ukaże ona tę dzielnicę Warszawy przez pryzmat jej roli historycznej, jako tradycyjnej reduty osłaniającej Warszawę od zachodu, ważnego ośrodka gospodarczego i dużego centrum osadniczego.

We wrześniu 1994 r. odbyło się uroczyste spotkanie koleżeńskie pracowników Muzeum Woli z dyrektorem Muzeum Historycznego m. st. Warszawy oraz kierownictwem władz miejskich stolicy. W końcu zaś listopada 1994 r. w dniu otwarcia wystawy poświęconej J. L. Sowińskiemu, zorganizowana zostanie z okazji 20-lecia muzeum sesja popularno-naukowa „Wola ongi i dziś. Spojrzenie prawdziwe”, w której swój udział zapowiedzieli wybitni przedstawiciele warszawskiej nauki.

Tyle o przeszłości i planach. Pozostałyby więc jeszcze marzenia, jak dotąd ze względów finansowych nieosiągalne, a mianowicie plan otoczenia posesji muzealnej trwałym ogrodzeniem. Pozwoliłoby ono bowiem na zrealizowanie, kilka lat już liczącego, projektu utworzenia na okalającym muzeum terenie — skansenu relikwów małej architektury i inżynierii miejskiej dawnej Warszawy. Po odpowiednich zabiegach zabezpieczających mogłyby tu znaleźć się ułomki portali bramnych i kamieniarki architektonicznej, żeliwne pachołki przybramne, latarnie uliczne czy ujęcia zdrojów ulicznych itp. Tego rodzaju aneks pomnożyłby z jednej strony zbiory i atrakcyjność muzeum, z drugiej zaś uchronił przed zniszczeniem czy dewastacją piękne kraty okienne i balustrady balkonowe. Ale cóż, to na razie tylko marzenie, choć warte wzmianki w jubileuszowym nastroju.

Na koniec pozostaje zaprosić wszystkich Kolegów Muzealników do odwiedzin Muzeum Woli — Oddziału Muzeum Historycznego m. st. Warszawy. Muzeum młodego, a już jubilata.

Karol Mórański

Le 20e anniversaire du Musée de Wola

Créé en 1974 le Musée de Wola est une section du Musée Historique de la Vieille-Ville de Varsovie. Lorsqu'il fut ouvert le musée était le seul à Varsovie à présenter l'histoire d'une partie de la ville seulement. A part l'exposition permanente intitulée „Six siècles de Wola, Varsovie”, le musée présente aussi plusieurs expositions historiques et artistiques au cours de l'année, dont le thème est le plus souvent lié à la vie culturelle, artistique ou sociale de Varsovie. Sont organisées aussi des expositions qui circulent dans le pays, ainsi qu'à l'étranger.

A part les expositions et les travaux liés à l'agrandissement de la collection, le musée déploie aussi une grande activité didactique. Il organise des leçons sur place, des rencontres et conférences, des concerts et des sessions scientifiques grand public. Le musée collabore étroitement avec des organisations culturelles et sociales locales, ainsi qu'avec les autorités municipales locales. Le Musée de Wola, et ceux qui y travaillent sont à l'origine d'un grand nombre de publications variées, importantes. Une nouvelle exposition permanente de l'histoire de Wola sera inaugurée dans le courant de l'année anniversaire du musée.